

Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm

1. Programmi nimetus

Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm (edaspidi *programm*).

2. Rakenduskava, prioriteetse suuna ja meetme nimetus

„Riiklike struktuurvahendite kasutamise strateegia 2007-2013” ja sellest tuleneva “Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna “Ettevõtete uuendus- ja kasvuvõime” meetme „Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm”.

3. Eesmärgid ja mõju

3.1 Üldeesmärk

Programmi üldeesmärk on ettevõtjate uuendus- ja kasvuvõime suurendamine.

3.2 Alaeesmärgid

Programmi alaeesmärgiks on laenukapitali kättesaadavuse parandamise abil toetada ettevõtjaid arenguks vajalike tegevuste finantseerimisel ja investeeringute tegemisel.

3.3 Mõju

Programmi raames toetatavad tegevused koosmõjus teiste ettevõtja uuendus- ja kasvuvõime suurendamisele suunatud toetatavate tegevustega aitavad kaasa Eesti ettevõtjate konkurentsivõime kasvule, suurendades nende loodavat lisandväärtust ja käibe kasvu, sh ekspordikäibe kasvu. Nimetatud mõjueesmärkide saavutamisele aitavad lisaks programmi tegevustele kaasa ettevõtjate tehnoloogiainvesteeringute toetamine tagastamatu abi vormis, ettevõtjate juhtide ja töötajate teadmiste ja oskuste arendamine, ettevõtjate ühistegevuse soodustamine, arendustöötajate ettevõtjatesse värbamise toetamine jt tegevused.

4. Kohaldamisala ja sihtgrupp

4.1 Väheste tähtsusega abi

4.1.1 Kui toetus on väheste tähtsusega abi Komisjoni määruse (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist väheste tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, 28.12.2006, lk 5-10), mõistes, järgitakse nimetatud määruses sätestatud abi andmise tingimusi.

4.1.2 Kui toetus on väheste tähtsusega abi, ei tohi taotlejale jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul antud väheste tähtsusega abi ületada koos programmi raames taotletava toetusega 200 000 eurot, maanteetranspordi valdkonnas tegutseva ettevõtja puhul 100 000 eurot.

4.1.3 Juhul kui taotleja on saanud komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava väheste tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8□13) kohase väheste tähtsusega abi, ei tohi talle jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul komisjoni määruse nr 360/2012 ja komisjoni määruse nr 1998/2006 alusel antud väheste tähtsusega abi ületada koos programmi raames taotletava toetusega 500 000 eurot.

4.2 Kui toetus on väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele antav riigiabi Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega

teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT L 214, 9.08.2008, lk 3–47), artikkel 15 mõistes, kohaldatakse nimetatud määruses sätestatud. Sihtasutus KredExi (edaspidi *SA KredEx*) poolt väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele antava riigiabi kohta on Eesti esitanud Euroopa Komisjoni teatise X104/2009 „Tingimused väikese ja keskmise suurusega ettevõtete investeerimislaenude käendamiseks (garantii vormis antava riigiabi abikava)“.

4.3 Taotluse rahuldamise otsuses sätestatakse, et toetus on vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse nr 1998/2006, või väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatele antav riigiabi üldise grupierandi määruse artikkel 15 mõistes.

4.4 Programm on suunatud ettevõtjatele.

4.5 Programmi raames ei saa riigiabi või vähese tähtsusega abi korral laenukäendust ja kapitalilaenu taotleda:

4.5.1 kalanduse ja vesiviljeluse tegevusvaldkonna ettevõtja;

4.5.2 Euroopa Ühenduse asutamislepingu lisas 1 loetletu põllumajandustoodete esmase tootmisega tegelevad ettevõtja;

4.5.3 söetööstuse ettevõtja;

4.5.4 maanteekaubavedudel kasutatavate transpordivahendite ja seadmete soetamiseks;

4.5.5 ekspordiga seotud tegevusele, mis on otseselt seotud eksporditavate koguste, jaotusvõrgu loomise ja toimimise või muude ekspordimisest tulenevate jooksvate kuludega;

4.5.6 raskustes olev ettevõtja üldise grupierandi määruse (EÜ 800/2008) mõistes ja vähese tähtsusega abi Komisjoni määruse (EÜ) 1998/2006 mõistes;

4.5.7 kui abi on väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele antav riigiabi Komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 EÜ artikkel 15 mõistes, ei või abi anda terasesektori ning sünteeksporditööstuse ja laevaehitusspektori ettevõtjale;

4.5.8 Ettevõtjale, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks.

5. Toetatavad tegevused

Programmi raames toetatakse järgmisi tegevusi:

- 1) riikliku tagatise andmine pangalaenu, pangagarantii ja liisingu väljastamiseks;
- 2) kapitalilaenu andmine.

6. Programmi lühikirjeldus

Kiiresti arenevatel ettevõtjatel, kes on jõudnud ettevõtte arengutsükli nn teise faasi, tuleb oma edasiseks hüppeliseks kasvuks panustada rohkem uurimis- ja arendustegevusse, tootearendusse või investeerida senise tegevuse laiendamisse, siseneda uutele turgudele või turusegmentidesse. See nõuab suuri kulutusi, finantseerimine on aga üldjuhul raskendatud, kuna seni oluliselt väiksemate mahtudega tegutsenud ettevõtjal puudub pangalt laenu saamiseks piisav tagatisvara või omafinantseering.

Kapitalilaen on mõeldud juba mõnda aega tegutsenud, edukatele ja kiiresti arenevatele ettevõtjatele, mis vajavad oma tegevuse laiendamiseks täiendavat kapitali, kuid ei vasta vajaliku suurusega pangalaenu saamise kriteeriumitele. Laenu kasutusotstarve võib seisneda ettevõtjate ühendamises, ülevõtmises, ettevõtjas osaluse omandamises juhatuse liikmete poolt, uute toodete väljaarendamises ja teistes analoogsetes tegevustes. Kapitalilaenu on võimalik taotleda ka juhtudel, kus tegutsev ettevõtja asutab konkreetse äriplaani teostamiseks uue ettevõtja.

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatel võib pangalaenu taotledes olla piiratud tagatise võimalused või on neil pangapoolse usalduse võitmiseks liialt lühike tegutsemisajalugu. Sellisel juhul on võimalik laenu saamiseks kasutada laenukäendust. Tagades pangale kuni 75% ettevõtja laenust, liisingtehingust või pangagarantiist, võimaldab käendus oluliselt suurendada ettevõtja rahastamisvõimalusi ja panna aluse kiiremale kasvule. Laenukäendusest on abi eelkõige ettevõtjatel, mille tagatisvara väärtust on raske hinnata või mis pole piisav pangalaenu väljastamiseks. Samuti alles tegevust alustanud või lühikese krediidiajaloo ettevõtjatel. Käendusest on tugi ka ettevõtjatele, mis laiendavad tegevust uutele suure riskiastmega tegevusaladele. Laenu ja käenduste täpsemad tingimused kehtestatakse SA KredExi poolt lähtuvalt käesolevast programmist ning kehtivatest õigusaktidest.

7. Seos rakenduskavaga ja rakenduskavas toodud tegevussuundade ja meetmetega ning valdkondlike arengukavadega

7.1 Seos rakenduskavaga ja rakenduskavas toodud tegevussuunaga

Programmis reguleeritud tegevuste elluviimine täidab Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna "Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime" meetme "Ettevõtete investeringute toetamine ja kapitalile ligipääsu parandamine" eesmärgi. Investeringute tegemist ja finantskapitalile ligipääsu suurendatakse läbi ettevõtjate laenuvõimaluste parandamise.

7.2 Seos valdkondlike arengukavadega

Valdkondliku strateegia "Eesti ettevõtluspoliitika 2007-2013" tegevusvaldkondadest täidavad programmi tegevused otseselt ettevõtjate investeringute toetamise eesmärgi. Tegevused teostatakse strateegia "Eesti ettevõtluspoliitika 2007-2013 rakendusplaani 2007-2010" investeringute toetamise valdkonna meetme 2.1. "Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ligipääsu parandamine kapitalile" raames.

7.3 Samas prioriteetses suunas olevad teised rakenduskeemid ja antud programmi seos nendega

Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime prioriteetse suuna üldeesmärgi toetavad lisaks programmis reguleeritud tegevustele teised investeringute toetamisele ja kapitalile ligipääsu parandamisele suunatud meetmete tegevused. Uue toetusmeetmena toetatakse ettevõtjaid uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, millega saavutatakse tegevusprotsesside tõhustamine ja loodava lisandväärtuse suurendamine ettevõtetes. Eesti ettevõtete uuendus- ja kasvuvõime tagamine eeldab terviklikku komplekti hästi sihitud toetusmeetmeid. Lisaks investeringute toetamisele ja kapitalile ligipääsu parandamisele suunatud meetmete tegevustele toetavad antud eesmärgi mitmed ettevõtete tehnoloogilise ja arendusalase võimekuse, ekspordialase võimekuse, koostöövõimekuse (nii ettevõtjate kui ka teadus- ja arendusasutustega) tõstmisele suunatud meetmed.

8. Abikõlblikud kulud

Programmi vahenditest on abikõlblikud:

1. ettevõtluse arendamiseks mõeldud kapitalilaenu;
2. pangalaenu, pangagarantii ning liisingu tagamiseks antud käendused;
3. käendustega võetud lepinguliste kohustuste täitmise kulu;
4. kapitalilaenu väljastamisega tekkinud kahju.

9. Programmi eelarve

9.1 Programmi rahastamine toimub Euroopa Liidu struktuuritoetusest. Rahastamisel kasutatakse ka Eesti riigi rahastamisallikaid, eelkõige struktuuritoetusele lisanduva täiendava riigieelarvelise rahastamise näol.

9.2 Programmi eelarve rahastamisallikate lõikes (EUR)

	Euroopa Ühenduse Osalus (a)	Avaliku sektori osalus (RE kaasfin.) (b)	KOKKU (c)=(a)+ (b)
Programm kokku	27 928 495	152 671	28 081 166

9.3 Eesti riigipoolne avaliku sektori osaluse eelarve on indikatiivne. Programmi eelarve aastate lõikes on sätestatud iga-aastasest riigieelarve seaduses ning selle kohta sõlmitakse rakendusasutuse ja rakendusüksuse vaheline riigieelarvelise eraldise leping.

9.4 Programmi rakendamisel kasutamata vahenditelt teenitud investeerimistulu suunatakse programmi eelarvesse. Punktis 10 sätestatud väljundindikaatorite sihttasemed arvestavad teenitud investeerimistulu.

9.5 Programmi rakendamisel väljastatud käendustelt ja laenudelt teenitud lepingutasu tuleb esmajärjekorras kasutada programmi elluviimisega seotud SA KredEx halduskulu katmiseks. Kui sellest ei piisa, kaetakse halduskulu väljastatud käendustelt teenitud käendustasust ja väljastatud laenudelt teenitud laenuintressidest.

9.6 Programmi rakendamisel väljastatud käendustelt teenitud käendustasu ja väljastatud laenudelt teenitud laenuintresse kasutatakse (pärast halduskulu katmist) programmi raames tekkinud kahjude (sh moodustatud kahjueraldiste) katmiseks. Kui sellest ei piisa, kaetakse kahjud programmi eelarvest.

9.7 Kui peale halduskulu ja kahjude katmist jääb väljastatud käendustelt ja laenudelt teenitud lepingutasu ja käendustasu ning laenuintresse üle, kasutatakse neid vähemalt 2015. aasta lõpuni väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamiseks läbi finantsinstrumendi. Nimetatud vahendeid ei suunata programmi eelarvesse.

9.8 Käenduste andmisest ja laenude väljastamisest vabanenud ja/või tagasilaekunud vahendeid ning nendelt teenitud investeerimistulu programmi eelarvesse peale punktis 10 sätestatud rahaliselt mõõdetavate väljundindikaatorite sihttasemete täitmist ei suunata. Nimetatud vahendeid kasutatakse vähemalt 2015. aasta lõpuni väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamiseks läbi finantsinstrumendi.

10. Indikaatorid

Programm täidab “Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna “Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime” eesmärgi “Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkusele suunatud investeringuteks vajalikule kapitalile” ning aitab kaasa nimetatud alasuunas fikseeritud tulemusindikaatorite sihttasemete saavutamisele.

Programmiperioodi alaeesmärgi saavutamist mõõdetakse järgmiste väljundindikaatorite abil:

1. kapitalilaenu abil investeringuid teinud ettevõtjate arv – sihttase: 16 ettevõtjat;
2. ettevõtjatele väljastatud kapitalilaenu maht – sihttase: keskmiselt 415 426 eurot ettevõtja kohta;
3. laenu-, pangagarantii- ja liisingukäendusi kasutanud ettevõtjate arv – sihttase: 375 ettevõtjat;

4. ettevõtjatele käenduste abil väljastatud laenumaht sh pangagarantiid ja liisingukäendused – sihttase: 68 347 000 eurot.

Programmi alaeesmärgi saavutamist mõõdetakse järgmiste tulemusindikaatorite abil:

1. lisandväärtus töötaja kohta toetatud ettevõtjates;
2. kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse;
3. ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtjates.

11. Rakendusasutus, rakendusüksus ja programmi elluviija

11.1 Programmi rakendusasutuseks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

11.2 Programmi rakendusüksuse ülesandeid täidab SA KredEx.

11.3 Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programmiga seotud tegevusi viib ellu SA KredEx (edaspidi *programmi elluviija*).

11.4. SA KredEx on asutatud Vabariigi Valitsuse 29.06.2000. a korraldusega nr 555-k, eesmärgiga parandada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete rahastamisvõimalusi, maandada ekspordiga seotud krediidiriske ning seeläbi aidata kaasa Eesti ettevõtjate konkurentsivõime tõstmisele.

11.5. SA KredEx on käesoleva programmi elluviijaks, kuna tema tegevused kattuvad programmi eesmärkidega. SA KredEx on pikaajalise tegevuskogemusega ning usaldusväärne koostööpartner paljudele finantsasutustele ja ettevõtjatele. SA KredExi tegevuse aluseks on 14.07.2000.a kinnitatud põhikiri. Oma tegevuses juhindub SA KredEx ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seadusest ja selle alusel antud õigusaktides sätestatust.

11.6 Programmi elluviija ja rakendusüksuse ülesannete täitmine on SA KredExis lahutatud struktuuriüksuste tasandil. Programmi elluviimine toimub vastavalt SA KredExi sisekorras sätestatule.

12. Programmi elluviija õigused ja kohustused

12.1 Programmi elluviija on kohustatud programmi korrektselt ellu viima ning kasutama saadud toetust sihtotstarbeliselt. Kõik toetusest hüvitatavad kulud peavad aitama kaasa programmi eesmärkide saavutamisele, olema programmi tegevustega otseselt seotud ja abikõlblikud.

12.2 Programmi elluviija kohustused on sätestatud programmi elluviijaga sõlmitavas halduslepingus.

12.3 Programmi elluviija lähtub oma tegevuses ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seadusest, perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) ja nende alusel antud õigusaktides sätestatud põhimõtetest.

13. Toetuse väljamaksete tegemise tingimused ja kord

13.1 Toetuse väljamaksed tehakse programmi elluviijale vastavalt STS § 23 lõike 4 alusel kehtestatud toetuse väljamaksmise korrale.

13.2 Väljamakse teostamise aluseks on käesolev programm. Väljamaksetaotluse ja selle aluseks olevad dokumendid esitab programmi elluviija rakendusüksusele. Nõuded väljamaksetaotlusele ja selle aluseks olevatele dokumentidele on sätestatud SA KredEx sisekordades.

13.3 Väljamaksetaotluse ja aruannete kontrollimine ja menetlemine toimub rakendusüksuses vastavalt rakendusüksuse sisekorrale.

14. Toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tähtajad ja kord

14.1 Programmi aruandeperioodiks on poolaasta. Programmi elluviija esitab rakendusasutusele info indikaatorite sihtmäärade saavutamise kohta ja hinnangu tulemuste saavutamise kohta lisas 1 toodud vormil 15. augustiks ja 1. märtsiks.

14.2 Programmi rakendamise seotud lõpparuanne esitatakse rakendusasutusele 3 kuu jooksul pärast programmi lõppu. Programmi lõpparuande vorm kooskõlastatakse rakendusüksuse ja rakendusasutusega.

15. Abikõlblikkuse perioodi algus ja lõpp

15.1 Programmi abikõlblikkuse periood algab 31. jaanuar 2008.

15.2 Programmi raames tehtavad tegevused on abikõlblikud kuni 2015. aasta 31. detsembrini.

16. Programmi tegevuste lõpetamise ja programmi muutmise tingimused ning kord

16.1 Programmi tegevused loetakse lõppenuks, kui välja antud laenumaht ja käenduste abil väljastatud laenumaht saab võrdseks punktis 10 sätestatud vastavate sihttasemetega. Programmi raames välja antud kapitalilaenudest programmi elluvijale tekkinud kahju hüvitamine ja käendustega võetud lepinguliste kohustuste täitmine toimub programmile eraldatud vahendite arvelt ka pärast programmi lõppu kuni laenu väljastamisega või käendustega võetud lepinguliste kohustuste lõppemiseni.

16.2 Programmi tegevuste lõppedes lepatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ja SA KredExi vahel kokku väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate finantseerimise jätkamine läbi finantsinstrumendi käesoleva programmi vahenditega, vähemalt 2015. a lõpuni. Ettevõtjate toetamise täpsemad tingimused finantsinstrumendi kaudu kehtestatakse SA KredEx poolt lähtuvalt õigusaktidest, riiklikest ettevõtluse toetamisele suunatud arengukavadest ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ning SA KredExi vahel kokkulepitust. Alates 2016. aastast lepatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi ja SA KredExi vahel kokku käesoleva programmi vahendite edasine kasutamine.

16.3. Rakendusasutusel on õigus muuta programmi tingimusi ja korda programmi elluviija taotluse alusel või enda algatusel vastavalt vajadusele. Programmi muutmiseks vormistatakse ministri käskkirja muudatus ning tehakse vajadusel vastav muudatus programmi elluvijaga sõlmitud halduslepingus.

Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programmiperioodi indikaatorite kohta aruandmise ja tegevusele hinnangu andmise vorm

		Periood		
		I poolaasta	II poolaasta	aasta kokku
Väljundindikaatorid				
1. kapitalilaenu abil investeringuid teinud ettevõtjate arv	Sihttase: 16 ettevõtjat			
2. ettevõtjatele väljastatud kapitalilaen	Sihttase: keskmiselt 415 426 eurot ettevõtja kohta			
3. laenu-, pangagarantii- ja liisingukäendusi kasutanud ettevõtjate arv	Sihttase: 375 ettevõtjat			
4. ettevõtjatele käenduste abil väljastatud laenumaht sh pangagarantiid ja liisingukäendused	Sihttase: 68 347 000 eurot			
Tulemusindikaatorid				
1. lisandväärtus töötaja kohta toetatud ettevõtjates				
2. kaasatud erasektori investeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse				
3. ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtjates				

Tekstiline hinnang programmi tegevuse tulemuslikkusele: